

2. DELAVNICA ZA PRIPRAVO PREDLOGA AKCIJSKEGA NAČRTA UPRAVLJANJA ZA VOLKOM V SLOVENIJI ZA OBDOBJE 2012- 2014

POROČILO, LJUBLJANA, 3. IN 4. FEBRUAR 2011

Delavnico moderirala in poročilo sestavila: Aleksandra Majič Skrbinšek (almajic@gmail.com)

VSEBINA

Seznam udeležencev	2
Namen delavnice:	4
dnevni red:	4
Aktivnosti	5
Spremljanje in raziskovanje populacije volkov.....	6
Načrtovanje upravljanja s plenskimi vrstami	8
Poseganje v populacijo volka	10
Illegalno ubijanje.....	11
Vključevanje javnosti v upravljanje z volkom.....	12
Institucionalno sodelovanje	13
Predpisi.....	14
Čezmejno sodelovanje	15
Informiranje javnosti.....	16
Analiza razlogov za in proti odstrelu volka.....	17
Dogovorjena vsebina naslednje delavnice	22

SEZNAM UDELEŽENCEV

3. februar 2011

	Ime in priimek	Organizacija
1	Petra Mohar	DZZŽ LJ
2	Anamarija Žagar	BF
3	Aleksandra Majić Skrbinšek	BF
4	Tomaž Skrbinšek	BF
5	Urša Marinko	BF
6	Josip Kusak	Veterinarski fakultet
7	Jasna Jeremić	Državni zavod za zaščito prirode
8	Slaven Reljić	Veterinarski fakultet
9	Lucija Urli	Ministarstvo kulture
10	Nataša Celin	Društvo za osvoboditev živali
11	Igor Grašak	KP Kolpa
12	Đuro Huber	Veterinarski fakultet
13	Andrej Andoljšek	KGZS
14	Mateja Blažič	ARSO
15	Vladimir Dekleva	ZGS
16	Anton Marinčič	ZGS
17	Andrej Sila	ZGS
18	Vojko Lazar	OZUL Primorska
19	Marko Udovič	Ozul Notranjska
20	Gregor Bolčina	LZS
21	Miran Bartol	ZGS
22	Janez Curl	ZGS
23	Damjan Vrček	ZRSVN
24	Igor Simšič	IRSKGH (Inšpektorat...)
25	Miha Krofel	BF, Dinaricum
26	Ivan Kos	BF
27	Hubert Potočnik	BF
28	Andrej Udovč	BF
29	Matevž Adamič	MKGP
30	Irena Kavčič	BF

31	Klemen Jerina	BF
32	Rok Černe	ZGS
33	Miha Marenče	ZGS
34	Janko Mehle	ZGS
35	Matej Vidrih	BF
36	Peter Skoberne	MOP

4. februar 2011

	Ime in priimek	Organizacija
1	Petra Mohar	DZZŽ LJ
2	Anamarija Žagar	BF
3	Aleksandra Majič Skrbinšek	BF
4	Tomaž Skrbinšek	BF
5	Urša Marinko	BF
6	Josip Kusak	Veterinarski fakultet
7	Jasna Jeremić	Državni zavod za zaščito prirode
8	Slaven Reljić	Veterinarski fakultet
9	Lucija Urli	Ministarstvo kulture
10	Nataša Celin	Društvo za osvoboditev živali
11	Igor Grašak	KP Kolpa
12	Đuro Huber	Veterinarski fakultet
13	Andrej Andoljšek	KGZS
14	Mateja Blažič	ARSO
15	Anton Marinčič	ZGS
16	Andrej Sila	ZGS
17	Gregor Bolčina	LZS
18	Miran Bartol	ZGS
19	Janez Curl	ZGS
20	Damjan Vrčec	ZRSVN
21	Igor Simšič	IRSKGH (Inšpektorat...)
22	Miha Krofel	BF, Dinaricum
23	Ivan Kos	BF
24	Hubert Potočnik	BF
25	Andrej Udovč	BF
26	Irena Kavčič	BF
27	Klemen Jerina	BF
28	Rok Černe	ZGS

29	Janko Mehle	ZGS
30	Matej Vidrih	BF
31	Peter Skoberne	MOP
32	Sašo Novinec	MKGP
33	Peter Nagode	MKGP
34	Alojz Marn	MOP
35	Boris Grabrijan	ZDRDS, KP Kolpa

NAMEN DELAVNICE:

Pripraviti predlog akcijskega načrta upravljanja z volkom v Sloveniji za obdobje 2012-2014

- Operativno nadaljevanje Strategije ohranjanja volka v Sloveniji in trajnostnega upravljanja z njim

DNEVNI RED:

1. Predstavitve.
  - a. Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah – Mateja Blažič
  - b. Biologija volka – Josip Kusak.
  - c. Smernice za pripravo načrtov upravljanja z velikimi zvermi na populacijskem nivoju – Đuro Huber (povezava na dokument v slovenščini:
http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/narava/velike_zveri/evropska_konferenca_o_upravljalskih_nacrtih_za_velike_zveri_na_populacijski_ravni/)
  - d. Akcijski načrt za Evropo – Đuro Huber (povezava na dokument – v angleščini:
<https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=T-PVS%282000%2923&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=DG4-Nature&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>)
  - e. Meddržavna koordinacijska skupina za velike zveri – Peter Skoberne
2. Opredelitev ciljev upravljanja
3. Priprava predloga akcij
4. Vrednotenje uspešnosti delavnice.

AKTIVNOSTI

Udeleženci so razdeljeni v manjše skupine po temah opredelili dolgoročne in specifične cilje upravljanja. Opredeljene cilje je vsaka skupina predstavila plenarno. Predlagane ideje smo po potrebi (dogovoru udeležencev delavnice) spremenili in dopolnili.

Skupina zadolžena za temo »Poseganje v populacijo volka« se je znašla v dilemi – ali je poseganje v populacijo volka sploh potrebno in zakaj. Zaradi tega smo del delavnice namenili analizi razlogov za in proti odstrelu volka, saj odstrel volka predstavlja najbolj radikalno poseganje v populacijo. Rezultati analize so predstavljeni v poglavju »Analiza razlogov za in proti odstrelu volka«.

Sledila je opredelitev akcij za vsako izmed tem, ponovno v manjših skupinah. Rezultati so predstavljeni v spodnjih tabelah. Tema »Poseganje v populacijo volka« ni bila opredeljena, saj udeležencem skupine, zadolžene za to temo, ni uspelo najti konsenza. Zaradi tega smo se dogovorili, da predlog na to tematiko pripravila projektna skupina »SloWolf«.

SPREMLJANJE IN RAZISKOVANJE POPULACIJE VOLKOV

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ● Nazdostno poznavanje dogajanj v populaciji volka (število živali, razporeditev tropov, število živali v tropu, naravna regulacija populacije, itd.) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Vzpostavljeno učinkovitejše spremljanje in raziskovanje populacije volkov kot osnova za ohranjanje in trajnostno upravljanje. ● Primerljiv monitoring na ravni populacije 	<ul style="list-style-type: none"> ● Spremljanje: <ul style="list-style-type: none"> - monitoring prostora (izveden v raziskovanju), sicer predlagamo izvajanje ponovitev analiz v daljših intervalih. - vzpostavitev trajnega, učinkovitega, sistematičnega monitoringa - poznavanje razširjenosti volkov (poznavanje strukture poseljenosti, teritorialnih tropov, reprodukcijska jedra, območja disperzije) - poznavanje številčnosti (število tropov, velikost tropov, število legel). - poznavanje starostne strukture (poznavanje oz. zajemanje podatkov) - rodnost (velikost legel, število preživelih) - preživetje - spremljanje smrtnosti Monitoring križancev, efektivna velikost populacije, genetska pestrost, zdravstveno stanje 	<ul style="list-style-type: none"> ● Populacija: <ul style="list-style-type: none"> - določiti prioritete parametre za spremljanje populacije - skupno zbiranje podatkov monitoringa (vsi podatki v isti bazi) - howling testi - sledenje v snegu - genetske raziskave (neinvazivni vzorci, tkivni vzorci mrtvih volkov) - telemetrija - analiza mrtvih volkov (zdravstveno stanje, starost, fitnes-kondicija) ● Prostor: <ul style="list-style-type: none"> - izdelava modela primerne prostora, analiza fragmentacije in prostorskih ovir - analiza stališč interesnih skupin in javnosti do volka in povezava s habitatnim modelom 	<p>SloWolf</p> <p>ZGS</p>	<p>ZGS</p> <p>LZS</p> <p>BF</p> <p>VF</p> <p>GIS</p> <p>Dinaricum</p> <p>prostovoljci</p>	<p>EC</p> <p>MOP</p> <p>MKGP (LIFE+)</p>

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
		<ul style="list-style-type: none"> ●Raziskovanje: Fizičen prostor <ul style="list-style-type: none"> -analiza potencialno primerne prostora za volka (opredeliti pomembne parametre) -analizirati povezljivost in fragmentiranost prostora za populacijo volkov Družboslovni vidik prostora: <ul style="list-style-type: none"> -sociološki -ekonomski -etični				

NAČRTOVANJE UPRAVLJANJA S PLENSKIMI VRSTAMI

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ● Neovrednoten vpliv volka na plenske vrste ● Nezadostno vključevanje vpliva volka na načrtovanje odvzema parkljarjev ● Nekonsistentno podajanje evidentiranih izgub v nekaterih loviščih ● Ohranjanje dovolj velike prehranske baze za volka 	<ul style="list-style-type: none"> ● boljše poznavanje plenjenja volkov: številčnost in struktura ● upoštevanje prisotnosti volkov pri določanju višine koncesije za posamezna lovišča ● ločiti modele odvzema na območjih s stalno, občasno ali brez prisotnosti volkov (upoštevati pri višini in strukturi odvzema) ● popolna baza evidentiranih izgub 	<ul style="list-style-type: none"> ● več raziskav plenjenja volkov na divjadi ● izračunati absolutne vrednosti plenjenja volkov (število in struktura na posamezno lovišče) in vključitev v letno načrtovanje odvzema ● ustrezen inšpekcijski nadzor ● stimulacija poročanja evidentiranih izgub (preko načrtovanja in koncesij) ● ustrezno načrtovanje: <ul style="list-style-type: none"> - poseganja v populacijo jelenjadi in srnjadi - biomeliorativnih in biotehničnih ukrepov za izboljšanje oz. ohranjanje habitatov ● prilagoditev gospodarjenja z gozdovi (vegetacijo): 	<ul style="list-style-type: none"> ● sprememba pravilnika o sprejemanju lovsko upravljalkega načrta. <ul style="list-style-type: none"> - predlog načrta na osnovi pripomb ostalih deležnikov, določi vodja odseka - večje upoštevanje stroke (predlog, če se ne potrfi naj mnenje da neodvisna strokovna skupina) ● izdelava usmeritev gospodarjenja z divjadjo na območju prisotnosti volka (upoštevati celoten vpliv volka) ● pri izdelavi gozdno gospodarskih načrtov, močneje upoštevati potrebe živalskih (plenskih) vrst 	<ul style="list-style-type: none"> ● MKGP ● ZGS ● ZGS, <p>Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ZGS ● fakultete, LZS, KGZ, strokovna javnost ● lastniki gozdov in izvajalci del 	<ul style="list-style-type: none"> ● državni proračun

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
	<ul style="list-style-type: none"> ●ohranjena, močna prehranska baza, predvsem jelenjadi in srnjadi 	<ul style="list-style-type: none"> -izboljšanje prehranske baze za rastlinojede -zmanjšanje vpliva škod na vegetacijo (odpiranje večjih površin ali večje število pomladitvenih jader, povečan delež zimske sečnje) ●posredovanje sporočil o vključevanju volka v načrtovanje upravljanja s parkljarji 	<ul style="list-style-type: none"> ●ohranjanje travnih površin dostopnih plenskim vrstam (favoriziranje govedoreje in konjereje?) ●raziskave plenjenja volkov na prostoživečih živalih 	<ul style="list-style-type: none"> ●MKGP in KGZ ●znanstvene institucije (UNI LJ) 	<ul style="list-style-type: none"> ●vsi uporabniki ●ZGS, LZS, upravljalci lovišč 	<ul style="list-style-type: none"> ●državni proračun, subvencije ●SloWolf

POSEGANJE V POPULACIJO VOLKA

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ● neustrezna prostorska razporeditev odstrela ● neustrezna časovna razporeditev odstrela (lovna doba v času parjenja, problem incesta in križanja s psi, nezmožnost izvajanja odstrela na pašnikih v konfliktnih trenutkih) ● streljanje volkov z ovratnico 	<ul style="list-style-type: none"> ● upoštevanje prirastka volkov in imigracij ali emigracij ● ohranjanje stabilne strukture populacije ● izvajanje odstrela izven obdobja parjenja ● vzdrževanje željene prostorske razporeditve volkov v državi ● z odstrelom poskušamo zmanjšati težave z volkovi (škode) 		<ul style="list-style-type: none"> ● zaradi vpliva na javno mnenje definirati kaj je namen posega ● vidne ovratnice (bele) 			

ILEGALNO UBIJANJE

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ●nelegalni odstrel zaradi konfliktov z rejo drobnice ●potencialni negativni odnos v primeru večjih, komercialnih koncesij 			<ul style="list-style-type: none"> ●zbiranje podatkov o ilegalnem ubijanju (sprememba zakonodaje, denarne kazni) ●ozaveščanje in izobraževanje javnosti ●vključevanje ciljnih skupin v proces upravljanja z volkom ●raziskave kaj so motivi za ilegalno ubijanje ●ocena ilegalnega ubijanja (posredni podatki: telemetrija, druga smrtnost) ●legalni odstrel v ilegalno ubijanje? 	<ul style="list-style-type: none"> ●MOP ●Ministrstvo za šolstvo 	LZS ZGS Inšpekcija Policija ZRSVN Fakultete Šolstvo Nevladne org.	Proračun Projekti, EU

VKLJUČEVANJE JAVNOSTI V UPRAVLJANJE Z VOLKOM

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ● pomanjkljivo vključevanje zainteresirane javnosti pri upravljanju z volkom 	<ul style="list-style-type: none"> ● predstavniki interesnih skupin so aktivno vključeni v upravljanje z volkovi in razumevanje in podpora odločitev 	<ul style="list-style-type: none"> ● revizija akcijskega načrta in priprava akcijskega načrta za pet let 	<ul style="list-style-type: none"> ● delavnice in izdelava predloga akcijskega načrta in revizija (delavnica) 	<ul style="list-style-type: none"> ● SloWolf (MOP za usklajevanje in sprejetje) 	<ul style="list-style-type: none"> ● vse interesne skupine 	<ul style="list-style-type: none"> ● SloWolf
		<ul style="list-style-type: none"> ● povečana tolerantnost in večje medsebojno zaupanje vključenih interesnih skupin 	<ul style="list-style-type: none"> ● aktivno vključevanje lovcev v spremljanje populacije volka (popisi, zbiranje vzorcev) 	<ul style="list-style-type: none"> ● SloWolf 	<ul style="list-style-type: none"> LZS, LPN 	
		<ul style="list-style-type: none"> ● delavnice za rejce drobnice 	<ul style="list-style-type: none"> ● delavnice za strokovne službe v kmetijstvu 	<ul style="list-style-type: none"> ● SloWolf kasneje KGZS, ZGS 	<ul style="list-style-type: none"> ● Društva rejcev drobnice, KGZS 	
		<ul style="list-style-type: none"> ● izvajanje javnomnenjskih raziskav. Rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti 				

INSTITUCIONALNO SODELOVANJE

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ● neusklajeno sodelovanje med MOP in MKGP ● raba prostora, ki je v konfliktu z volkovi ● nesodelovanje drugih institucij in deležnikov 	<ul style="list-style-type: none"> ● usklajena politika varstva velikih zveri in kmetovanja 	<ul style="list-style-type: none"> ● ministrski sestanki, redna točka: volk ● imenovanje medresorske skupine naravnih sektorjev 8lovstvo, gozdarstvo, kmetijstvo, varstvo narave) ● razširitev obstoječe skupine po potrebi s sektorjem za kmetijstvo (uporabe skupine za ostale ukrepe in ne samo za odstrel) ● izvajanje nalog za medsektorsko skupino ● ciljni, skupni ukrepi obeh resorjev 	<ul style="list-style-type: none"> ● aktiviranje posvetovalnega telesa za velike zveri še za druge naloge ● organizacija medresorske skupine na ravni vodij sektorjev 	MOP	MKGP	proračun

PREDPISI

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ●pomanjkljiva zakonodaja (neujemnaje zakonodaje in prakse) ●pomanjkanje fleksibilnosti in individualnega reševanja ponavljajočih škod 	<ul style="list-style-type: none"> ●operativna zakonodaja 	<ul style="list-style-type: none"> ●pregled izvajanja zakonodaje: <ul style="list-style-type: none"> -problem neustreznih zakonskih rešitev -manjkajoča zakonodaja -nadzor ●predlogi za spremembo zakonodaje 	<ul style="list-style-type: none"> ●zbiranje pomanjkljivosti primerov nedorečenosti zakonodaje in izvajanja ●analiza zbranih primerov ●priprava predlogov 	<ul style="list-style-type: none"> ●MOP 	<ul style="list-style-type: none"> ●ARSO, ZRSVN, ZGS, KGZS, nevladne organizacije, MKGP 	<ul style="list-style-type: none"> ●proračun

ČEZMEJNO SODELOVANJE

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> ●pomanjkanje čezmejne koordinacije v upravljanju: -nezadostno poznavanje številčnosti, reprodukcije, itd, na ravni populacije -različno upravljanje s plenskimi vrstami -različni posegi v populacijo -različna zakonodaja -nesodelovanje z Bosno, Italijo... 	<ul style="list-style-type: none"> ●uskajano upravljanje s populacijo 8uskajeni prijemi, poleg Hrvaške in Slovenije, tudi Italija, Avstrija, Bosna) ●sodelovanje in aktivnosti po končanem projektu SloWolf (skupni projekti v prihodnosti) 	<ul style="list-style-type: none"> ●sodelovanje v okviru projekta SloWolf pri vseh aktivnostih ●primerljive analize, skupne analize podatkov ●uskajano načrtovanje posega v populacijo volka in plena (posebej za skupne trope) ●pretok informacij na vseh nivojih ●zasnova skupne koordinacijske skupine (različni nivoji, vključene vse interesne skupine): -letni, redni sestanki -ugotavljanje skupnih problemov: določitev delovne skupine za vsak problem 	<ul style="list-style-type: none"> ●zasnova koordinacijske skupine Slovenija-Hrvaška ●sestanki koordinacijske skupine najmanj enkrat letno ●ustanovitev delovnih skupin: -raziskovanje -skupina za škode -upravljanje z volkom -PR in izobraževanje -upravljanje s plenskimi vrstami 	<ul style="list-style-type: none"> ●MOP (Slo) in Ministarstvo kulture (Hr.) ●koordinacijska skupina odg. Za izvajanje delovnih sk. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Slovenija:MKGP, Univerze, ZGS, nevladne org. 8rejci. Lovci, itd.), KGZS, ARSO, ZRSVN ●Hrvaška: DZZP, Veterinarski fakultet, nevladne, Uprava za lovstvo, Hrvatske šume ●delovne sk.: po potrebi 	<ul style="list-style-type: none"> ●proračun ●EU projekti ●proračun (državni, občine), projekti, donacije

INFORMIRANJE JAVNOSTI

Opis grožnje (problema)	Dolgoročni cilj	Specifični cilji (2012-2014): merljivi, dosegljivi, specifični	Opis aktivnosti (kaj?)	Kdo je odgovoren za izvajanje?	S kom sodeluje? (partnerstva)	Kdo plača?
<ul style="list-style-type: none"> neuravnoteženo, senzacionalistično poročanje o volku v medijih 	<ul style="list-style-type: none"> objektivno informirana in izobražena javnost objektivno poročanje o volku in z njim povezanih tematikah poznavanje dinamike odnosa javnosti povečanje tolerance interesnih skupin 	<ul style="list-style-type: none"> povečano število objektivnih prispevkov v medijih povečati znanje o življenju volkov, varstveni biologiji in upravljanju zmanjšanje strahu večja informiranost o dobrih praksah varovanja drobnice tarčno informiranje o varovanju drobnice poznavanje, anketna raziskava na koncu odobja komunikacija o tem, da odstrel ne zmanjšuje škode 	<ul style="list-style-type: none"> internetna stran sporočila za medije v okviru projekta SloWolf odzivi na pristransko objavljene prispevke z objektivnimi informacijami dodaten izobraževalni material za otroke in mladino (film, poster, predavanje za srednje šole, pravljica o volku Grgi) open house: udeleževanje na sejnih, interaktivni materiali o volku, lahko prenašaš iz lokacije na lokacijo. Intenzivna kampanja. informacije o projektu na plakatih na enostaven način poljudne objave v lokalnih tematskih časopisih 	<ul style="list-style-type: none"> SloWolf 	<ul style="list-style-type: none"> ZGS, LZS, Dinaricum, DLVKOS 	<ul style="list-style-type: none"> SloWolf po izteku projekta?

ANALIZA RAZLOGOV ZA IN PROTI Odstrelu VOLKA

Udeleženci so razdeljeni v manjše skupine opredelili razloge za in razloge proti odstrelu volka. Rezultate smo potem zbrali in organizirali v teme.

Vsak izmed udeležencev je potem na lestvici 1 do 5 ocenil pomembnost vsake izmed tem (1 = ni pomembno, 5 = zelo pomembno).

Rezultati:

Razlogi ZA odstrel volka:

1. Kontrola populacije

- Določanje in usmerjanje prostorske razširjenosti/gostote.
- Vzdrževanje številčnosti populacije znotraj sociološke nosilne kapacitete.
- Zmanjševanje vpliva volka na populacijo prostoživečih živali (zmanjševanje velikosti tropa-selektivni odstrel?)
- Zaradi preprečevanja širjenja populacije, ki bi posledično pomenila širjenje škod.

2. Zmanjševanje škod

- V nekaterih primerih se škode na drobnici zmanjšajo (tudi psihološki vpliv na rejce).
- Preprečevanje škode na konkretnih lokacijah.
- Zmanjšanje škod v določenih primerih.
- Zmanjševanje škod ob primernem načinu odvzema (pašnik).
- Ciljni odzvem za zmanjševanje škod na kmetiji.

3. Sprejemanje volka s strani lovcev

- Časovni in prostorski **nadzor** nad odvzemom volkov (zmanjševanje ilegalnega odstrela)
- Lovci: uplenjen volk kot vrednota, občutek pripadnosti in odgovornosti pri upravljanju s populacijo.
- Zmanjševanje tekmovanja za plen z lovci: večja sprejemljivost volka.
- Ekonomska korist zaradi trofejnega lova.

4. Pridobivanje podatkov

- Z legalnim odstrelom pridemo do podatkov, ki so pomembni za monitoring zdravstvenega stanja in drugih bioloških podatkov (velikost, reproduktivni status, itd.).
- Z legalnim odstrelom dobimo koristne podatke za raziskave (monitoring). Ne odstrel zaradi raziskav.

5. Zmanjšanje ilegalnega ubijanja

- Zmanjševanje ilegalnega odstrela, usmerjanje poseganja v populacijo.
- Aktivno varstvo vrste: legalni odstrel zmanjšuje ilegalnega.
- Zmanjševanje ilegalnega ubijanja/odstrela/odvzema.

6. Zviševanje socialne kapacitete

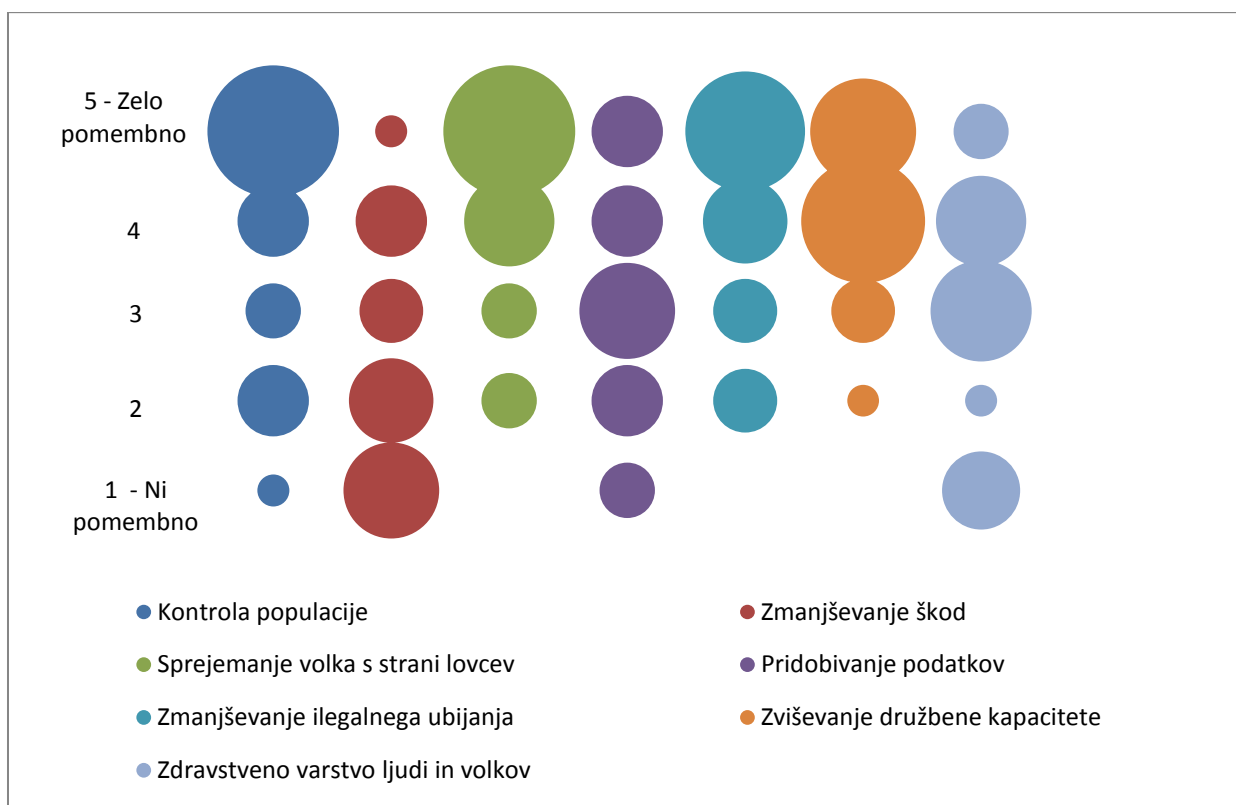
- Ker je ljudi strah oziroma zaradi pozitivnega psihološkega učinka na posamezne skupine ljudi.

- Psiho-sociološki učinek reagiranja državnih institucij (pomirjanje strasti).
- Pozitiven psihološki učinek na določene interesne skupine.
- Večje sprejemanje volkov s strani javnosti.
- Boljša sprejemljivost volka med ljudmi (lokalna skupnost, ovčjerejci)

7. Zdravstveno varstvo ljudi in volkov

- Preprečevanje nevarnosti za človeka v primeru nenormalnega vedenja (npr. steklina).
- Selektivni odstrel volkov zaradi nenaravnega vedenja (bolezni).
- Varstvo ljudi (steklina...).
- Zaradi varnosti ljudi in zoonoz: odstrel okuženih volkov.

Slika 1: Pomembnost razlogov ZA odstrel volka: Velikost mehurčka odraža število odgovorov. Večina udeležencev je opredelila naslednje razloge za odstrel volka kot zelo pomembne: "kontrola populacije", "sprejemanje volka s strani lovcev", "zmanjševanje ilegalnega ubijanja" in "zviševanje družbene kapacitete". »Zmanjševanje škod« po mnenju udeležencev ni pomemben razlog za odstrel volka.

Pomembnost (1= Ni pomembno; 5 = Zelo pomembno)	1	2	3	4	5	Povprečje
Kontrola populacije	1	5	3	5	17	4,0
Zmanjševanje škod	9	7	4	5	1	2,3
Sprejemanje volka s strani lovcev	0	3	3	8	17	4,3
Pridobivanje podatkov	3	5	9	5	5	3,1
Zmanjševanje ilegalnega ubijanja	0	4	4	7	14	4,1
Zviševanje socialne kapacitete	0	1	4	15	11	4,2
Zdravstveno varstvo ljudi in volkov	6	1	10	8	3	3,0

Razlogi PROTI odstrelu volka:

1. Viabilnost in vitalnost populacije

- Neprimerno poseganje (število, struktura) ogroža populacijo.
- Potencialni negativni učinki v populaciji volkov (npr. križanje, manj stabilni tropi, manjša sorodnost tropov).
- Ker se z odstrelom posega v naravne procese v tropu volka in v celotni populaciji volkov.
- Križanje s psi pri zmanjšani populaciji volka (obdobje odstrela).
- Večja nevarnost parjenja z domačimi psi.
- Lahko se poruši socialna struktura tropov.
- Pojav križancev.
- Znižanje genetske pestrosti in efektivne velikosti populacije.
- Zaviranje širjenja populacije.
- Vpliv na trop (razpad, struktura).
- Rušenje strukture tropa vključno s križanjem s psi
- Zmanjšanje viabilnosti populacije
- Ilegalni odvzem se prišteje dovoljenemu odvzemu.

2. Etika

- Etični vidik varovanja osebka (odločanje o smrti)
- Življenje je sveto.
- Vse živali imajo pravico do življenja, do svobode gibanja, da se jih ne preganja oziroma kot določa deklaracija o pravicah živali.

3. Odmik pozornosti od ostalih rešitev

- Pripisovanje prevelikega pomena (kot ukrep, ki rešuje probleme).
- Odmikanje fokusa od ostalih učinkovitih metod.
- Zavajanje splošne javnosti in interesnih skupin (predpostavka, da ni druge možnosti).

4. Polarizacija javnosti

- Negativen psihološki učinek na določene interesne skupine.
- Polarizacija javnosti.
- Slabše sprejemanje lovcev s strani javnosti.
- »Trofejni« lov.

5. Možnost zlorab

- Ker se ne izvaja učinkovit nadzor nad lovci.

6. Ekosistemske funkcije

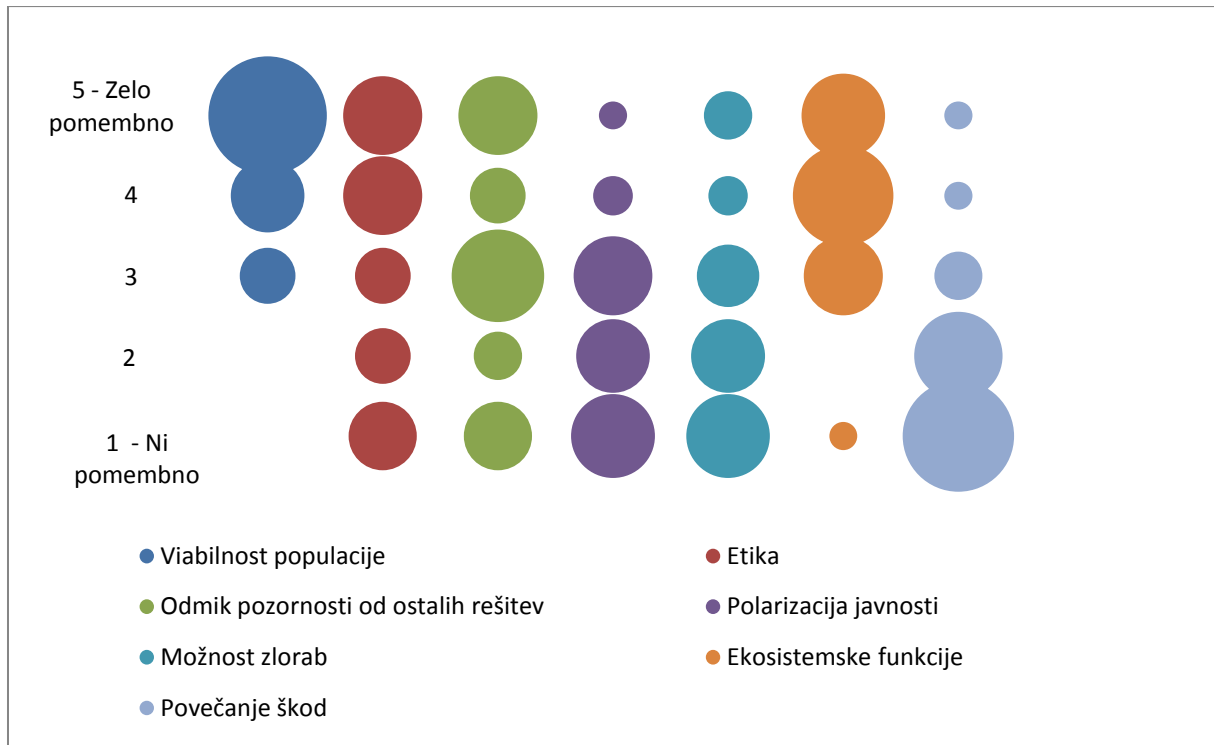
- Izguba ekosistemskih funkcij, ki jih opravlja volk.
- Varstvo gozdov (kontrola jelenjadi).
- Ker ima volk pomembno vlogo v ekosistemu.

7. Povečanje škod

- Ker trenutni način izvajanja odstrela ni učinkovit način preprečevanja škod.
- Povečanje škod v določenih primerih.

Slika 2: Pomembnost razlogov PROTI odstrelu volka. Velikost mehurčka odraža število odgovorov.

Najpomembnejša razloga proti odstrelu volka sta "viabilnost populacije" in "ekosistemske funkcije". Kot razlogi, ki niso pomembni, so opredeljene naslednje teme: "polarizacija javnosti", "možnost zlorab" in "povečanje škod". Udeleženci delavnice niso bili enotni pri opredelitvi pomembnosti "etike" in "odmika pozornosti od ostalih rešitev" kot razlogov proti odstrelu volka.

Pomembnost (1= Ni pomembno; 5 = Zelo pomembno)	1	2	3	4	5	Povprečje
Viabilnost populacije	0	0	4	7	18	4,5
Etika	6	4	4	8	8	3,3
Odmik pozornosti od ostalih rešitev	6	3	11	4	8	3,2
Polarizacija javnosti	9	7	8	2	1	2,2
Možnost zlorab	9	7	5	2	3	2,3
Ekosistemske funkcije	1	0	8	13	9	3,9
Povečanje škod	16	10	3	1	1	1,7

DOGOVORJENA VSEBINA NASLEDNJE DELAVNICE

17. FEBRUAR (IN PO POTREBI 18. FEBRUAR)

- Predstavitel »Ovčereja v Sloveniji – dosednji razvoj in vizija za naprej« - Boris Gabrijan in Drago Kompan.
- Predstavitel »Kako projekt SloWolf obravnava problematiko škod« - Irena Kavčič
- Predstavitel »Analiza škod II del« Rok Černe.
- Predstavitel »Preprečevanje nastajanja škod« – Matej Vidrih in Rok Černe
- Predstavitel »Uporaba pastirskih psov za preprečevanje škod« - DLVKOS
- Predstavitel »Novi Pravilnik o minimalnih zaščitnih ukrepih« - Miha Marenče
- Priprava aktivnosti za temo »Škode«.

VREDNOTENJE USPEŠNOSTI DELAVNICE

Udeleženci so na koncu delavnice, 4. februarja izpolnili anketo v kateri so ocenili svoje zadovoljstvo z delavnico. Komentarje v Hrvaščini smo prevedli. Anketo je izpolnilo 32 udeležencev, saj so nekateri predčasno zapustili delavnico.

V KOLIKŠNI MERI JE DELAVNICA IZPOLNILA VAŠA PRIČAKOVANJA?

Ponujeni odgovori	Število obkroženih	Zakaj?
Ni izpolnila mojih pričakovanj.	1	<ul style="list-style-type: none"> • Apriori se odloča, da je poseganje v populacijo volka nujno potrebno, da je odstrel potreben-nujen, brez alternativ in utemeljenih argumentov. Naloge so subjektivno osredotočene na posamezne skupine, prevladujejo tiste, ki so za lovce in njihov lov!
Srednje.	3	<ul style="list-style-type: none"> • Debate občasno zaidejo in postanejo nekonstruktivne. • Ena tema je ostala nerešena.
Izpolnila je moja pričakovanja.	22	<ul style="list-style-type: none"> • Sliši se zelo različna mnenja, ki se jih poskuša vključiti v akcijski načrt. • Problemi so se vsestransko prediskutirali in nakazale so se možne rešitve. • Mislim, da smo dokaj dobro pokrili večino tem. • Dobro moderirana delavnica. • Obdelali smo veliko tem, delo je bilo konstruktivno in način dela zelo primeren. • Naredili smo nekaj korakov naprej. • Dobra udeležba in sodelovanje deležnikov ter odlična moderacija.

		<ul style="list-style-type: none"> ● Diskusija je omogočila soočenje različnih pogledov na obravnavano tematiko. ● Zaradi predstavljenih argumentov in načina dela. ● Zato, ker je bila razprava utemeljena.
Presegla je moja pričakovanja.	6	<ul style="list-style-type: none"> ● Puno je bolje vključevanje različnih interesnih grupa-aktivno se diskutiralo, na visokom nivoju je demokracija i uvažavanje različnih stavova. (<i>Dosti boljše vključevanje različnih interesnih skupin – aktivna razprava, visoka raven demokracije in upoštevanja različnih mnenj.</i>) ● Usko smo več stavili probleme, prijedloge, programe, smjernice. (<i>Probleme, predloge, programe in smernice smo že ozko opredelili.</i>) ● Zaradi zelo dobro strukturiranih debat. ● Sporne tematike so bile zelo dobro vodene, saj je včasih prišlo do nekaj konfliktov. Upošteva se vsa mnenja. ● Zelo delovno vzdušje, učinkovito izrabljen čas in dobra udeležba.

Kako ste zadovoljni s predstavitvami na začetku delavnice?

Ponujeni odgovori	Število obkroženih	Komentar
Popolnoma nezadovoljen/a.	0	
Nezadovoljen/a.	1	<ul style="list-style-type: none"> ● Premalo objektivnega navajanja, premalo dejstev, utemeljenih argumentov, zgolj pavšalno navajanje.
Srednje.	2	<ul style="list-style-type: none"> ● V nekaterih predstavitvah se je ista vsebina večkrat ponavljala. ● Pripraviti bi bilo treba boljšo podatkovno bazo.
Zadovoljen/a.	17	<ul style="list-style-type: none"> ● Primerno, nazorno predstavljene teme s sodobnimi (aktualnimi) dodatki. ● Ker se določen krog udeležencev menja, bi bilo dobro dan začetni s povzetkom predhodne delavnice. ● Predstavljene tematike, ki zadevajo vse deležnike oziroma bi jih morali vedeti vsi. ● Nekateri so bile predolge
Popolnoma zadovoljen/a.	11	<ul style="list-style-type: none"> ● Predstavitve so zelo potrebne za pridobitev širše slike o obravnavani temi. ● Ustrezna tema in način predstavitve.

		<ul style="list-style-type: none"> ● Izlagači su dali maksimum informacija. (<i>Predavatelji so podali maksimum informacij.</i>) ● Dobra pripremljenost izlagača. (<i>Predavatelji so bili dobro pripravljeni.</i>)
--	--	---

Kako ste zadovoljni z današnjim načinom dela?

Ponujeni odgovori	Število obkroženih	Komentar
Popolnoma nezadovoljen/a.	0	
Nezadovoljen/a.	2	<ul style="list-style-type: none"> ● Zaradi osebnih kompleksov posameznikov je bila absolutno predolga.
Srednje.	3	<ul style="list-style-type: none"> ● Sem zadovoljen z delom nekaterih delavnic, z drugimi manj. ● Končno se je postavilo vprašanje za in proti odstrelu, končno se je poslušalo tudi drugačno mnenje od ukoreninjenega.
Zadovoljen/a.	19	<ul style="list-style-type: none"> ● Dinamično. ● Delo v manjših skupinah je hitrejše in učinkovitejše. ● Zanimiva bo naslednja, če bodo neposredno soočeni konzervatorji in živinorejci. ● Malo me je motila le časovna komponenta. Nekatere teme so bile preveč razvlečene. ● Ustrezen. Blaženje ekstremnih stališč. ● Bilo je preveč govora za in proti. ● Svaka čast na organizaciji. Problem vidim u tome što pojedini sudionici žure doma ili negdje drugdje umjesto, da rade do kraja. Radionice zaista nisu preduge, a najmanje su dosadne. Problem je, da će se ti isti koji žure poslje žaliti na usvojene zaključke... ● Počasi bomo razčlenili in predelali vsa ključna vprašanja. Edini zadržek glede izvedbe delavnic je čas, ki se ga posveča izstopajočim mnenjem. Glede na to, da je teh malo, bi si zanj lahko vzeli več časa.
Popolnoma zadovoljen/a.	8	<ul style="list-style-type: none"> ● Vsak je dobil priložnost povedati svoje mnenje in je bil poslušan in upoštevan. ● Vsi imajo možnost povedati svoje mnenje- zelo demokratično. ● Ustrezna moderacija, prilagajanje aktualnemu

		dogajanju. <ul style="list-style-type: none"> ● Mislim da je dobar način podjela u manje skupine, znači rad u manjim skupinama.
--	--	--